TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Không để khoảng cách số làm hạn chế quyền dân chủ của người dân

17:33 30/10/2026

Ủng hộ việc ứng dụng nền tảng số trong thực hiện dân chủ cơ sở, các đại biểu Quốc hội đề nghị làm rõ quy trình số liên thông, phân định rạch ròi giữa công khai thông tin, lấy ý kiến và biểu quyết trực tuyến; bảo đảm các giải pháp hỗ trợ người dân vùng đồng bào dân tộc thiểu số để không ai bị bỏ lại phía sau trong kỷ nguyên số.

Ngày 30/10, tiếp tục chương trình Kỳ họp thứ 2, Quốc hội khóa XVI, dưới sự điều hành của Phó Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Doãn Anh, Quốc hội thảo luận tại hội trường về dự án Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở (sửa đổi).

Bảo đảm khả năng kiểm chứng và xử lý sự cố đối với kết quả điện tử

Góp ý kiến vào dự thảo Luật, đại biểu Thạch Phước Bình (Đoàn Vĩnh Long) nhấn mạnh thực hiện dân chủ ở cơ sở trên nền tảng số là vấn đề mới, có ý nghĩa lâu dài, vì vậy việc bổ sung phương thức số là cần thiết.

Tuy nhiên, để bảo đảm rõ ràng và thống nhất khi thực hiện, đại biểu đề nghị bổ sung tại khoản 4, Điều 7 nguyên tắc: "Việc thực hiện dân chủ trên nền tảng số không được làm mất hoặc hạn chế quyền của người dân được lựa chọn các hình thức tham gia dân chủ khác theo quy định của pháp luật".

Đại biểu Thạch Phước Bình (Đoàn Vĩnh Long). (Ảnh: DUY LINH)

Dự thảo Luật đã mở khá rộng các hình thức số như: tại điểm b, điểm i khoản 1 Điều 11, thông tin có thể được công khai qua cổng thông tin điện tử, nền tảng số, mạng viễn thông và mạng xã hội. Theo điểm e, điểm g khoản 1 Điều 18, nhân dân có thể tham gia ý kiến qua cổng thông tin điện tử, ứng dụng số, mạng viễn thông và mạng xã hội. Trong khi đó, điểm c khoản 1 Điều 14 cho phép biểu quyết trực tuyến.

Dẫn chiếu cụ thể các quy định trên, đại biểu Thạch Phước Bình đề nghị cần phân biệt rõ: công khai là để người dân biết, lấy ý kiến là để cơ quan có trách nhiệm tổng hợp, tiếp thu và giải trình, còn biểu quyết là hành vi thể hiện ý chí có thể trực tiếp làm hình thành quyết định của cộng đồng dân cư. Ba hoạt động này không thể có cùng giá trị pháp lý.

"Đề nghị Điều 14 và Điều 18 phải làm rõ đâu là lấy ý kiến; đâu là biểu quyết; giá trị pháp lý của từng hình thức; và điều kiện để một kết quả điện tử được coi là hợp lệ. Một lượt 'đồng ý' trên mạng xã hội không thể mặc nhiên được coi là một phiếu biểu quyết có giá trị pháp lý", đại biểu Thạch Phước Bình nhấn mạnh.

Đại biểu đoàn Vĩnh Long cũng đề nghị biểu quyết trực tuyến phải bảo đảm "đúng người, đúng quyền, đúng một lần". Đồng thời, dự thảo Luật cần bổ sung yêu cầu về khả năng kiểm chứng, kiểm toán và xử lý sự cố đối với kết quả điện

tử.

Dân chủ ở cơ sở phải được đo bằng sự hài lòng của người dân

Liên quan nội dung chuyển đổi số gắn liền với việc phát huy quyền làm chủ thực chất của nhân dân ở cơ sở, đại biểu Võ Ngọc Thanh Trúc (Đoàn Thành phố Hồ Chí Minh) đề cập cụ thể khái niệm các thành tố trong phương châm "Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng".

Về nguyên tắc "dân biết", đại biểu nhấn mạnh người dân phải được biết đầy đủ, kịp thời, rõ ràng và dễ tiếp cận thông tin. Việc công khai không nên dừng lại ở việc đăng tải văn bản lên các nền tảng số. Điều cốt lõi là người dân phải nắm và hiểu được những nội dung liên quan trực tiếp đến quyền, lợi ích hợp pháp của mình.

Đại biểu Võ Ngọc Thanh Trúc (Đoàn Thành phố Hồ Chí Minh). (Ảnh: DUY LINH)

Đại biểu kiến nghị bổ sung tại Điều 12 trách nhiệm của chính quyền cấp xã trong việc công khai thông tin trên nền tảng số theo tiêu chí dễ tìm, dễ hiểu, dễ kiểm chứng; đồng thời duy trì các hình thức công khai truyền thống phù hợp cho những người dân chưa có điều kiện sử dụng công nghệ.

Về nguyên tắc "dân bàn", đại biểu cho rằng việc dự thảo mở rộng các hình thức họp lấy ý kiến nhân dân qua nền tảng số là rất đáng ghi nhận, nhưng điều quan trọng không chỉ là tạo điều kiện đóng góp ý kiến mà còn phải bảo đảm mọi ý

kiến đóng góp đều được ghi nhận, xem xét và phản hồi công khai.

Từ đó, đại biểu đề nghị cần quy định rõ tại Điều 19 về thời hạn hoàn thành việc tổng hợp, tiếp thu, giải trình trong trường hợp pháp luật chuyên ngành chưa có quy định. Việc công khai này cần thực hiện chi tiết theo từng nhóm vấn đề, nêu rõ nội dung nào được tiếp thu, nội dung nào không được tiếp thu kèm theo lý do cụ thể để nhân dân thuận tiện tra cứu và giám sát.

Về nguyên tắc "dân làm", theo đại biểu Võ Ngọc Thanh Trúc, chuyển đổi số cần giúp người dân không chỉ tham gia vào công việc chung mà còn trực tiếp theo dõi được tiến độ, chất lượng và kết quả thực hiện. Đề nghị cần cụ thể hóa cơ chế theo dõi kiến nghị trên các hệ thống số hiện hữu: từ việc cấp mã tra cứu, xác nhận tiếp nhận, cập nhật cơ quan thụ lý, thời hạn giải quyết theo quy định, cho đến tiến độ và kết quả thực hiện cuối cùng.

Bên cạnh đó, khi chuyển tiếp kiến nghị hoặc xảy ra tình trạng chậm trễ xử lý, hệ thống phải thông báo rõ đơn vị tiếp nhận, nguyên nhân và đơn vị chịu trách nhiệm theo dõi. Hệ thống cũng cần phân biệt rõ ràng giữa trạng thái "đã chuyển", "đã trả lời" với kết quả giải quyết thực tế và việc thực thi kết quả đó. Song song đó, phải chú trọng công tác bảo vệ dữ liệu cá nhân.

Về nguyên tắc "dân thụ hưởng", nữ đại biểu khẳng định đây chính là thước đo cuối cùng đánh giá hiệu quả của công cuộc chuyển đổi số trong thực hiện dân chủ ở cơ sở. Đại biểu đề xuất cụ thể hóa tại khoản 6 Điều 7 các tiêu chí định lượng về tỷ lệ kiến nghị được xử lý đúng hạn, mức độ hài lòng của nhân dân và gắn trách nhiệm của người đứng đầu với kết quả thực hiện. Ngoài ra, cần có giải pháp bảo đảm cho người cao tuổi, người khuyết tật và các đối tượng chưa có điều kiện tiếp cận công nghệ vẫn thực hiện đầy đủ quyền dân chủ thông qua các hình thức phù hợp.

Chuyển đổi số phải đi cùng phát huy dân chủ thực chất

Qua nghiên cứu, đại biểu Chamaléa Thị Thủy (Đoàn Khánh Hòa) đánh giá dự thảo đã có bước tiến lớn khi bổ sung nguyên tắc: "Người khuyết tật, người dân tộc thiểu số, người sinh sống ở khu vực biên giới, hải đảo, miền núi... được Nhà nước hỗ trợ, tạo điều kiện thuận lợi để thực hiện dân chủ ở cơ sở", đồng thời mở rộng hình thức thực hiện dân chủ trên nền tảng số tại khoản 5 Điều 3 và khoản 4 Điều 7.

Tuy nhiên, theo đại biểu, việc mở rộng dân chủ số nếu không gắn liền với giải pháp hạ tầng và điều kiện tiếp cận thực tế sẽ dễ tạo ra khoảng cách về quyền giữa các vùng miền.

Dẫn chiếu từ thực tế, đại biểu nêu rõ hiện nay tại các thôn, các xã vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi hoặc các vùng hải đảo, hạ tầng viễn thông, sóng 4G/5G chưa thật sự đồng đều; tỷ lệ người dân sở hữu thiết bị thông minh và kỹ năng thao tác trên môi trường số còn hạn chế nhất định; một bộ phận bà con dân tộc thiểu số chưa thạo tiếng phổ thông. Nếu chính quyền cơ sở chỉ đăng tải thông tin hoặc tổ chức lấy ý kiến qua cổng thông tin điện tử, ứng dụng số thì nguy cơ một bộ phận đồng bào khó thực hiện một cách thực chất quyền dân chủ ở cơ sở.

Đại biểu Chamaléa Thị Thủy (Đoàn Khánh Hòa). (Ảnh: DUY LINH)

Từ phân tích trên, đại biểu kiến nghị dự thảo luật cần thể hiện rõ nguyên tắc: "Việc ứng dụng nền tảng số phải thực hiện song song với việc duy trì ổn định, hiệu quả các phương thức dân chủ trực tiếp truyền thống (như họp thôn, tổ dân phố)" để không làm thu hẹp quyền của người dân khi chưa đủ điều kiện tiếp cận công nghệ.

Đồng thời, cần quy định rõ trách nhiệm của chính quyền địa phương trong việc ưu tiên bố trí nguồn lực đầu tư hạ tầng số vùng khó khăn; xây dựng các cổng thông tin, ứng dụng số cơ sở có giao diện đơn giản, thân thiện, có tích hợp hỗ trợ âm thanh và song ngữ (tiếng Việt và tiếng dân tộc thiểu số phổ biến ở địa phương).

Thống nhất với việc mở rộng các hình thức lấy ý kiến, nhất là ứng dụng công nghệ số, đại biểu Nguyễn Thị Kim Thoa (Đoàn Vĩnh Long) cũng cho rằng việc lựa chọn hình thức cần tính đến đặc điểm, điều kiện và khả năng tham gia của người dân, không chỉ căn cứ vào điều kiện tổ chức của địa phương.

“Người dân có điều kiện lao động, trách nhiệm gia đình và mức độ chịu tác động khác nhau. Đặc biệt, đối với các chính sách về môi trường, an sinh và dịch vụ công thiết yếu, việc tiếp nhận đầy đủ góc nhìn của phụ nữ, nam giới và người trực tiếp chịu tác động sẽ giúp chính sách sát thực tiễn hơn”, đại biểu Nguyễn Thị Kim Thoa lý giải.

Theo đó, đại biểu đề nghị bổ sung tại khoản 2 Điều 18 căn cứ lựa chọn hình thức lấy ý kiến phù hợp với điều kiện và khả năng tiếp cận của người tham gia, bảo đảm cơ hội tham gia bình đẳng, thực chất, không phát sinh thêm thủ tục. Đồng thời, khi ứng dụng công nghệ số, cần chú trọng phòng ngừa các hành vi tác động làm sai lệch kết quả, bảo đảm ý kiến được ghi nhận trung thực, khách quan và có thể kiểm chứng.

Bộ trưởng Nội vụ Nguyễn Tiến Hải giải trình, làm rõ một số nội dung đại biểu Quốc hội quan tâm. (Ảnh: DUY LINH)

Phát biểu giải trình về việc thực hiện dân chủ trên nền tảng số, Bộ trưởng Nội vụ Nguyễn Tiến Hải cho biết dự thảo Luật bổ sung các quy định về nguyên tắc thực hiện, quyền và nghĩa vụ của công dân khi tham gia ý kiến, bàn và quyết định bằng hình thức trực tuyến; quy định biện pháp bảo đảm và trách nhiệm của cơ quan, đơn vị, tổ chức trong việc xây dựng, thiết lập nền tảng số.

Trong đó, dự thảo chú trọng các biện pháp để người dân dễ tiếp cận, tham gia phản ánh, kiến nghị và giám sát trên môi trường số; bảo đảm tính xác thực, lưu trữ và bảo mật thông tin, dữ liệu cũng như kết quả thực hiện dân chủ.

Bộ trưởng cũng nêu rõ, việc thực hiện dân chủ trên nền tảng số được triển khai song song với các phương thức truyền thống, bảo đảm quyền tiếp cận và tham gia của người khuyết tật, người dân tộc thiểu số, người sinh sống tại khu vực biên giới, hải đảo, miền núi, vùng đồng bào dân tộc thiểu số và vùng có điều kiện kinh tế-xã hội khó khăn, đặc biệt khó khăn. Cơ quan chủ trì soạn thảo sẽ tiếp tục rà soát kỹ lưỡng, quy định chặt chẽ nhằm bảo đảm an toàn, bảo mật thông tin, không tạo ra khoảng trống pháp lý hay rào cản làm tăng chi phí và hạn chế quyền của người dân.

Theo nhandan.vn